

RAZBOAIELE NAPOLENIENE

Armata lui Napoleon a fost prima armata alcatuita din recruti. Tactica acesteia se baza pe coloanele de pe campurile de lupta care luptau cu baioneta iar strategia pe corpurile de armata independente.

Razboaiele din epoca napoleoniana au durat peste 20 de ani, din 1796 pana in 1815. In acea perioada Europa s-a confruntat cu o serie de conflicte si de campanii militare care se desfasurau de pe coasta spaniola a Atlanticului pana in deserturile egiptene iar, spre nord, pana la portile Moscovei. In spatele acestora starea geniu militar si ambitia unui singur barbat, Napoleon Bonaparte. Accederea lui la putere, de la razboaiele guvernului revolutionar francez din Italia de la sfarsitul anilor 1790, pana la proclamarea sa, in 1804, ca imparat al Frantei, i-a facut pe multi europeni sa-l considere ca pe un nou Alexandru cel Mare si eliberatorul popoarelor oprimite din Europa. Altii l-au considerat tiran si distrugatorul vechii ordini europene care a dominat continentul vreme de secole.

Revolutia franceza

Inainte de Napoleon, si chiar si inainte de revolutia franceza din 1789, razboaiele europene se desfasurau intre armate similare, mult mai mici, cu ofiteri aristocrati, si in care asediile aveau o pondere insemnata. Era un tip de razboi formal intre monarhiile aflate in competitie, fara sa puna in pericol stabilitatea regatelor sau sa submineze ordinea europeana.

Revolutia franceza a schimbat toate acestea. Aceasta a trimis regele Frantei si majoritatea aristocratiei la ghilotina si atunci cand armatele Imperiului Austriac si Prusiei au inceput sa faca presiuni, revolutia franceza a fost cea care a recrutat masele de francezi pentru a pune capat pericolului, creand in 1794 o armata de 750.000 de soldati.

Napoleon a folosit sentimentele nationale, si spiritul de lupta ale francezilor pentru a-si satisface propriile ambitii. Acest avant emotional, combinat cu geniu strategic unic al lui Napoleon a dus la crearea celei mai puternice masini militare a acelor vremuri.

Corpurile de armata

Armata franceza creata de Napoleon - si care in 1805 a fost botezata La Grande Armee - se baza pe ideea corpurilor de armata, o unitate independenta de 30-40.000 de oameni, continand intre doua pana la patru divizii de infanterie, o divizie de cavalerie usoara, pana la 40 de tunuri, si unitati de genisti. In campanie un corp de armata putea opera independent dar era intotdeauna sub comanda directa a lui Napoleon, in centrul armatei sale el pastra rezerve impresionante de cavalerie si de artilerie, utilizate pentru accelerarea inaintarii diferitelor corpuri si pentru ca inamicii sa intre in lupta doar in momentul ales de el.

Aceasta metoda de organizare a armatei facea ca trupele sale sa poata fi desfasurate de-a lungul unei lungi linii de mars - mentinand incertitudinea inamicului in ceea ce privea intentiile sale reale, pana cand corpurile si trupele de rezerva puteau fi combinate pentru atacul decisiv. Daca strategiile din secolul precedent implicau manevrele si batalia propriu-zisa ca fenomene separate, La Grande Armee le-a contopit, devenind parti ale aceluiasi obiectiv - distrugerea inamicului. Pe Napoleon nu-l interesau conflictele minore care, chiar si in cazul unei victorii, lasau armatele inamice aproape intacte. Intotdeauna

scopul lui era de a zdrobi opozitia si apoi de a dicta termenii. In 1805 de exemplu, in batalia de la Austerlitz el a infrant armatele combinate ale Prusiei, Austriei si Rusiei, ramanand astfel practic fara nici un inamic si devenind stapanul absolut al Europei.

Tactica de lupta

In tactica de lupta, armata lui Napoleon era la fel de agresiva. Succesul acesteia se baza pe atacurile coordonate ale cavaleriei si infanteriei, combinate cu o forta de foc coplesitoare ale bateriilor sale de artilerie comasate. Napoleon, care si-a inceput cariera militara ca ofiter de artilerie, avea mare incredere in artileria masata, intrand adesea in lupta prin bombardamentele provocate de pana la o suta de piese de artilerie. De exemplu, in batalia de la Leipzig din 1813, el si-a sprijinit infanteria si cavaleria cu o forta combinata a artileriei de aproape 900 de tunuri.

In timpul actiunilor, fiecare parte a armatei suplimenta si le sprijinea pe celelalte intr-o serie de atacuri continue menite initial sa descopere si apoi sa strapunga punctele slabe ale liniei de front inamice. Elementul de baza al acestui atac era coloana compacta a infanteristilor. Regimentele de infanterie, insiruite in coloane de batalion pe largime de pana la 68 m si adancime de 14 m si numarand pana la 1.120 de soldati, marsalau, in cantec de lupta, spre liniile inamice. Ele avansau in spatele sutelor de tragatori din infanteria usoara, "voltigeurs", care inaintau strapungand flancurile inamicului prin foc continuu, indreptat mai ales spre ofiteri si spre ofiterii necombatanti. Inainte ca liniile inamice sa se regrupeze, coloana de infanterie franceza era deja in atac, cu baionetele dispuse la acelasi nivel.

Daca coloana de infanteristi reusea sa strapunga linia inamica, aceasta urma sa fie sprijinita de artilerie si de o sarja comasata de cavalerie grea. Tactica nu era subtila dar executata in ture si fara pauze, ea a infrant armatele Austriei, Italiei, Prusiei, Rusiei si Spaniei.

Garda imperiala

Printre fortele de rezerva pe care Napoleon le avea la indemana pentru victoria decisiva era si faimoasa garda imperiala. Garda este unica pentru istoria razboaielor napoleoniene, ea fiind creatia lui Napoleon, si odata cu prabusirea sa de la putere, dupa batalia de la Waterloo, si aceasta a devenit istorie.

Unitatile garzii i-au servit pe imparat de-a lungul intregii sale cariere, incepand cu escorta personala in campania din Italia, intre 1796-97. In 1804, cand Napoleon s-a autoproclamat imparat, aceste trupe personale au devenit cunoscute ca garda "imperiala" si in 1805 numara peste 12.000 de soldati. Odata cu cresterea reputatiei lui Napoleon, crestea si numarul soldatilor din garda. In 1814 aceasta ajunsese la dimensiunile si la modul de organizare al unei mici armate, cu 112.000 de soldati puternici, cuprinsi in trei sectiuni separate si distincte.

Prima si cea mai veche dintre acestea era "vechea garda". Din randurile ei faceau parte soldati care serviseră sub imparat inca din 1796. Era privita ca elita elitelor si era formata din grenadierii, dragonii si lancieri. Cea de-a doua ca vechime era "garda mijlocie".

Aceasta fusese infiintata in 1806 si era compusa din regimente de puscasi. Ultima dintre ele era "tanara garda". Aceasta era formata din unitati de infanterie usoara si era alcatuita dintre cei mai buni recruti.

Garda impunea standardele pentru restul armatei si era un privilegiu si o onoare de a face parte din randurile ei. Calificarea minima necesara pentru a putea face parte din Vechea Garda era serviciul militar de cinci ani si participarea la doua campanii militare. Plata,

conditiile si echipamentul erau mult superioare celorlalte din cadrul armatei - corespunzatoare unei unitati despre care se stia ca era favorita imparatului. Membrii ei intruchipau spiritul armatei franceze si atunci cand au fost infranti la Waterloo de salvele de foc ale infanteriei britanice si obligati sa se retraga rapid in spatele propriilor linii, acesta a fost semnalul ca armata lui Napoleon s-a prabusit complet si ca imperiul lui era distrns.

Arme pe campul de lupta

Francezii preferau atacurile comasate cu baioneta fata de praful de pusca al muschetelor, deoarece muscheta putea fi armata toarte incet si era o arma lipsita de acuratete. Desi razboaiele napoleoniene sunt cunoscute pentru tactica si strategiile de lupta inovative, armele utilizate de soldatii pe campul de lupta nu s-au schimbat in ultimii 200 de ani.

Toate armatele europene erau dotate cu flinte care se incarcau pe gura tevii cu teava neghintuita si inchizator. Numele acestora varia de la o tara la alta - britanicii le numeau "Brown Bess", iar francezii Charlesville "1777". Toate trageau insa cu acelasi glont de calibru mare din plumb moale, propulsat de praful de pusca negru. Pentru a atinge cu siguranta tinta trebuia sa te afli la o distanta mai mica de 100 m dar, chiar si in acest caz, tinta putea fi ratata daca butoiul avea si reziduuri de praf de pusca.

Rateurile erau frecvente, flinta trebuind sa fie inlocuita regulat si daca infanteristul nu era suficient pregatit si uita sa retraga vergeaua din teava sau incarca de doua ori arma - urmarile erau periculoase pentru el sau pentru oricine era in apropiere cand se tragea. Nu este deci de mirare ca Napoleon a preferat sa mizeze pe succesul atacului infanteriei bazat pe puterea baionetei de infanterie, de 38 cm.

Baioneta facea fata cu adevarat, chiar si atunci cand avea de infruntat o sarja directa a cavaleriei. Intr-o manevra care avea sa faca celebra infanteria britanica din timpul bataliei de la Waterloo, din 1815, intreaga linie de front a infanteriei, un batalion dupa altul, au luat pozitia unor patrate. Fiecare latura a unui careu avea trei randuri adancime, randul frontal era inghenunchiat. Prezentand linie dupa linie de flinte si baionete prin care cavaleria inamica nu a putut trece. La Waterloo, 20 de careuri de infanterie au facut fata cu succes sarjelor repetate ale cavaleriei franceze formate din peste 10 000 de soldati.

Noile arme

Singurele progrese reale in tehnologia militara din perioada napoleniana s-au produs in Anglia. Carabina Baker, grenada Shrapnel si racheta Congreve au aparut in acea perioada.

Ca arma pe campul de batalie, carabina baker a avut probabil cel mai mare impact, dar nu avea aceeasi forta distructiva ca grenada Shrapnel. Carabina era mai scurta decat flinta. Ghinturile din teava incetinau miscarea proiectilului - dar in mainile unui expert avea un efect mortal pe o raza de pana la 250 m. Era o arma de infanterie usoara si avea sa fie o amenintare la adresa infanteriei usoare franceze din Spania si Portugalia, razboiul peninsular din 1809-04. Carabina s-a dovedit eficienta, mai ales ca infanteria usoara franceza era dotata doar cu flinte cu teava scurta. Napoleon, care era neincredator in inovatile tehnice, a indepartat in 1807 toate carabinele din dotarea infanteriei sale usoare.

Infrangerea finala

Tactica britanica a focului sustinut al infanteriei a fost cea care a spulberat legenda invincibilitatii franceze, iar ducele de Wellington, inati in Peninsula, apoi pe campul de batalie de la Waterloo, a demonstrat ca celebrele coloane franceze puteau fi infruntate si sparte.

Ducele de Wellington isi alegea campul de lupta – de obicei o cumpana a apelor – astfel ca trupele sale sa fie bine acoperite in fata artileriei franceze. Infanteria, insiruita doar pe doua randuri, astepta apropierea coloanelor inamice aflate in inaintare - cam la 20 de metri – si apoi incepea atacul. De fiecare data cand o coloana franceza intalnea o linie britanica, coloana era infranta. Generalii care s-au luptat cu Wellington in Peninsula si care au fost infranti au incercat sa-l previna pe imparat, dar el nu a ascultat si Wellington a infrant la Waterloo garda imperiala.

Deoarece razboaiele sale continue necesitau mai multe resurse umane, Napoleon recurgea pentru umplerea randurilor la contingentele regulate de recruti. Se baza si pe contingentele trupelor aliate. In vara lui 1812, cand a facut incercarea dezastruasa de cucerire a Rusiei, jumătate din cei 630.000 care au marsaluit cu el prin salbaticia stepelor rusesti nu era formata din francezi, ci din germani, polonezi, olandezi, elvetieni si mai multe alte nationalitati. Semnificativ pentru atitudinea lui Napoleon fata de barbatii pe care i-a condus in acel decembrie 1812, cand armata sa a fost complet anihilata – abia 1000 de soldati si-au putut continua serviciul militar – este ca imparatul s-a grabit sa se intoarca la Paris pentru a-si incropi o alta armata si in vara lui 1813 era pregatit cu alti 600.000 de soldati.

Cei 20 de ani de campanii militare duse de Napoleon Bonaparte au costat vietile a peste doua milioane de soldati. Iar despre civilii morti ca urmare a molimelor, foametei si a “ororilor razboiului”, nu se cunosc cifre.